

# Výsledky kontroly mliekovej úžitkovosti za plemenársky rok 2006/2007

Rok 2006 sme považovali za prelomový rok v kontrole mliekovej úžitkovosti hovädzieho dobytku, keď sme po prvý raz prekročili magickú hranicu 6 000 kg a to hneď o 267 kg. Naši chovatelia však nezaspali na vavrínoch a pokračovali ďalej aj v tomto roku. Vlni dosahovaná úžitkovosť bola prekročená v medziročnom náraste o ďalších 250 kg.

Celkovo bola v kontrolnom roku 2006/2007 dosiahnutá úžitkovosť 6 517 kg mlieka – 4,02 % tuk – 262 kg tuku – 3,22 % bielkovín – 210 kg bielkovín, vek pri I. otelení bol 29 mesiacov a 29 dní, uzavretých bolo 113 175 normovaných laktácií. Pozitívny trend vo vývoji úžitkovosti je vyjadrený aj počtom uzavretých normovaných laktácií v kategórii nad 6 000 kg mlieka, kde dnes evidujeme 73,7 % laktácií, t.j. dvakrát toľko ako v roku 2000 (36,6 %).

Ing. Štefan Ryba  
Ing. Marta Dianová

Štátny plemenársky ústav SR, Bratislava

K 30.9. 2007 bolo v Slovenskej republike do kontroly mliekovej úžitkovosti hovädzieho dobytku zapojených celkom 153581 ks kráv, čo predstavuje 85,63 % z počtu dojníc v SR. Pozitívne možno hodnotiť skutočnosť, že napriek poklesu stavu kráv v posledných rokoch zostal percentuálny podiel kráv zapojených do kontroly úžitkovosti hovädzieho dobytku na požadovanej úrovni.

Vývoj základných ukazovateľov v kontrole úžitkovosti I. stupňa za obdobie rokov 2003 – 2007 uvádzame v tabuľke č.1.

V ukonče-

Tabuľka č.1: Vývoj základných ukazovateľov v kontrole úžitkovosti I. stupňa v rokoch 2003-2007.

Ukazovateľ	2003	2004	2005	2006	2007
I.a st. - A <sub>4</sub> počet kráv	39 719	10 358	9 400	7 220	6 616
I.b st. - A <sub>2</sub> - počet kráv	150 846	158 074	154 474	149 813	146 965
Priemerný stav mliekových kráv v KÚ na chov	196	179,6	186,2	193,6	217
Počet zapojených kráv v mliekovej KÚ	190 565	168 432	163874	157 033	153 581
Počet zapojených kráv v KÚ dojčiacich kráv	26 354	26 374	24 976	24 516	25 979
Počet kráv v SR	249 999	233 243	228 747	221 507	215 043
% zapojených kráv v KÚ HD	85,39	81,62	82,31	82,17	83,50
Dosahovaná úžitkovosť	5 556	5 724	5 927	6 267	6 517

nom plemenárskom roku po prvýkrát všetky kraje prekročili hranicu 5000 kg mlieka (graf č.1), keď minulý rok tesne pod (o 17 kg) skončil Prešovský kraj.

V štyroch krajoch bola dosiahnutá úžitkovosť

nad priemer za Slovensko - v Bratislavskom, v Trnavskom, v Nitrianskom a v Trenčianskom kraji. Keď sme vlni hodnotili, že v troch krajoch bola prekonaná hranica 7 000 kg, dnes máme kraj - Bratislavský, kde sme vyhodnotili úžitkovosť na úrovni 8 454 kg mlieka. Pri hodnotení dosahovanej úžitkovosti za jednotlivé kraje nesmieme opomenúť ich skladbu podľa úžitkových typov (graf č.2) a v neposlednej miere aj početnosť

zvierat v danom kraji. V spomínanom Bratislavskom kraji je len 3,9% z kontrolovaných zvierat, zapojených do mliekovej KÚ na Slovensku, a z tých je viac ako 96% v mliekovom úžitkovom type a naopak v Prešovskom kraji je to 18,25% zvierat, pri ktorých je 28,98%-ný podiel mliekového úžitkového typu,



čo je súčasne najnižšie percento za všetky kraje.

Graf č.3 prináša vývoj dosahovanej úžitkovosti pre populáciu hlavných, uznaných plemien na Slovensku v čistokrvnej forme.

**Slovenské strakaté** – v porovnaní s minulým rokom mierne stúpili stavy kráv s najvyšším dedičným podielom tohto plemena o +205, čo predstavuje +0,44 %. Spolu za všetky laktácie sme zaznamenali medziročný nárast úžitkovosti +169 kg. Nárast dosahovanej absolútnej úžitkovosti v I. laktáciách je +186 kg a v druhých a ďalších laktáciách +172 kg. Medziročný nárast produkcie tuku a bielkovín v kg predstavuje +11 kg tuku a +4 kg bielkovín. Priemerný vek kráv pri I. otelení v porovnaní s minulým rokom klesol o 8 dní a dosahuje aktuálne úroveň 32 mesiacov a 12 dní. Spolu za všetky laktácie pri plemene (nad 50% S) sme zaznamenali medziročný nárast úžitkovosti +154 kg (z 5 068 kg na 5 222kg).

**Pinzgaušké plemeno** – plemeno, ktoré by sme mohli zapísať do červenej knihy ohrozených plemien. Ani v tomto roku sa nepodarilo zastaviť pokles už beztak nízkych stavov kráv a v porovnaní s minulým rokom sa počet ešte znížil o -96. Priaznivé sú však dosahované výsledky úžitkovosti. Medziročný nárast predstavuje spolu za všetky laktácie +128 kg (+3 %). V druhých a ďalších laktáciách je nárast +191 kg a v I. laktáciách +170 kg. V produkcii zložiek mlieka je rovnako dosiahnutý pozitívny vývoj +3 kg bielkovín a +6 kg tuku. Priemerný vek pri I. otelení pinzgauškého plemena je aktuálne 34 mesiacov a 20 dní, čo je o 17 dní viac ako minulý rok.

**Holštajnské plemeno** – svojím 67,4 %-ným podielom potvrdilo svoje dominantné postavenie v rámci mliekového úžitkového typu a celej populácie v mliekovej KÚ. Počtom vykonaných inseminácií za obdobie 1-8/2007 (190 966 = 62,95 % zo všetkých inseminácií) sa potvrdzuje pokračujúca cesta holštajnzácie našej populácie. Absolútne hodnoty dosahovanej mliekovej úžitkovosti si udržali svoj pozitívny trend. Pri prvotkách sa dosiahol 7609kg (medziročný nárast +232 kg), spolu za všetky laktácie predstavuje medziročný nárast +193 kg. Nárast produkcie tuku a bielkovín v kg je +13 kg a + 4 kg, pri absolútnych hodnotách 308 kg tuku a 250 kg bielkovín. Vek pri I. otelení v porovnaní s minulým rokom dosiahol úroveň 27 mesiacov a 7 dní, čo je menej o 7 dní. Za plemeno celkom (nad 50 % H) bola dosiahnutá úžitkovosť 7 198 kg mlieka, čo je nárast o +233 kg.

Na záver by sme vám radi predstavili výsledky najlepších dojníc a najlepších chovateľov:

**Krava s najvyššou úžitkovosťou v kg mlieka**, AGROCONTRACT, a.s., mliečna farma Jasová  
 číslo: SK 150654404 – 16 065 kg mlieka - 2,91 % tuk - 468 kg tuku – 2,65 % bielk. - 426 kg bielk.

**Najlepšia dojnica v SR podľa výsledkov celoživotnej úžitkovosti podľa kg mlieka - PD ZAVAR**

číslo: SK 30007832 - 12 laktácií – 110 168 kg mlieka - 4,25 % tuk - 4 681 kg tuku - 2,90 % bielk. - 3 198 kg bielk.

**Za maštaľ s najlepšou úžitkovosťou kráv**

**slovenského strakatého plemena PD HRON HRONOVCE farma DOMAŠA v SR podľa kg bielkovín.**

Úžitkovosť: 7 334 kg mlieka - 5,08 % tuk - 373 kg tuku 3,36 % bielk. -247 kg bielk.

**Za maštaľ s najlepšou úžitkovosťou kráv slovenského pinzgauškého plemena AGRIA, a.s. Liptovská Porúbka v SR podľa kg bielkovín.**

Úžitkovosť: 4 918 kg mlieka - 3,92 % tuk - 193 kg tuku - 3,50 % bielk. - 172 kg bielk.

**Za maštaľ s najlepšou úžitkovosťou kráv**

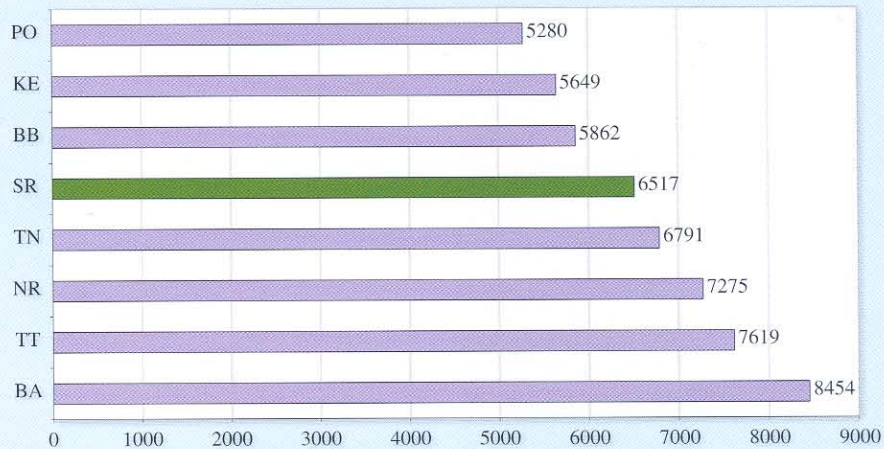
**holštajnského plemena podľa kg bielkovín.**

**DAN-SLOVAKIA AGRAR, a.s., Nový Dvor.**

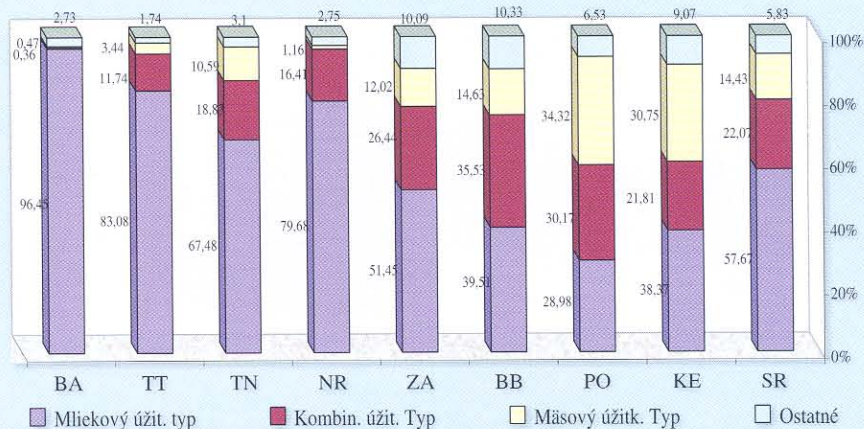
Úžitkovosť: 10 891 kg mlieka - 3,61 % tuk - 393 kg tuku - 3,10 % bielk. - 337 kg bielk.

Veríme, že keď budeme o rok hodnotiť nový plemenársky rok, budeme môcť analyzovať ešte lepšie výsledky, ktoré sú vizitkou neľahkej práce subjektov pôsobiacich v tomto sektore. Do najbližšieho obdobia prajeme všetkým chovateľom a širokej odbornej verejnosti veľa síl, trpezlivosti a úspechov. □

**Graf č.1:** Porovnanie úžitkovosti podľa krajov.



**Graf č.2:** Štruktúra kráv v krajoch podľa úžitkového typu v %.



**Graf č.3:** Vývoj dosahovanej úžitkovosti pre populáciu hlavných, uznaných plemien na Slovensku v čistokrvnej forme.

